

Ю. С. Сабадаш

ТЕАТРАЛЬНО-ДЕКОРАЦІЙНЕ МИСТЕЦТВО ЗАКАРПАТТЯ В КОНТЕКСТІ ТЕАТРАЛЬНИХ ФЕСТИВАЛІВ

У статті розглянуто театральньо-декораційне мистецтво на прикладі розвитку театральних фестивалів Закарпаття у період 1990-2024 років в його історичному аспекті, показані механізми міжкультурного діалогу театральної культури у соціокультурному вимірі сучасності.

Методологія дослідження включає аксіологічний метод у визначенні ціннісних критеріїв представників різних культур та верств суспільства в єдиному культурному просторі під час проведення театральних фестивалів; культурологічний, компаративний метод у виявленні особливостей міжнародних та всеукраїнських театральних фестивалів на Закарпатті у зв'язку з певними умовами історичного розвитку краю, соціальним станом суспільства та мистецької комунікації представників театральньо-декораційного мистецтва.

Наукова новизна полягає у дослідженні значення та проведення театральних фестивалів, оскільки вони сприяють розвитку театральньо-декораційного мистецтва регіону та міжкультурній комунікації.

Ключові слова: регіональна культурна практика, фестивальний рух, театр, вистава, сценічне оформлення, костюм, виставкова діяльність, Закарпаття.

DOI 10.34079/2226-2830-2024-14-28-127-134

Постановка проблеми. Театральньо-декораційне мистецтво Закарпаття має велику історію яке з'явилося на початку ХХ ст. під впливом українського театральньо-декораційного мистецтва та разом з розвитком європейського образотворчого мистецтва. Так, О. Зайцев зазначає, що «З кожним новим етапом розвитку театральньо-декораційного мистецтва закарпатський театр поступово відходив від штампів та примітивної ілюстративності, набув нового дихання за рахунок професійної роботи художників сцени. Поступово художники сцени разом із режисером у кожній виставі заново вибудовують модель нових пластичних можливостей сценічного простору» (Зайцев, 2022).

Театральний фестиваль, як соціокультурне явище, є однією з важливих і прогресивних складових процесу культурного розвитку суспільства в цілому. Фестиваль – яскравий показник розвитку театального процесу, що нині активно розвивається в театральному мистецтві України. За останні десятиліття в Україні з'явилося чимало поважних театральних фестивалів, які стали традиційними і популярними, не зважаючи на складні соціально-політичні та економічні обставини. Науковець С. Виткалов зазначав, що «популярність фестивалів нині зумовлена передусім тим, що на периферійному рівні (село, райцентр, маленькі містечка) люди практично не отримують необхідних культурних благ, оскільки радянська система централізованого культурного обслуговування припинила своє існування, бракує вільних коштів, необхідних для поїздки до культурних центрів із цією метою» (Виткалов, 2016, с. 182).

Театральні фестивалі - це не лише яскраве і видовищне явище, це важливий освітньо-культурологічний і соціальний та мистецький феномен. А у випадку з

міжнародними фестивалями - це подія, що охоплює одразу кілька держав також у низці вищевикладених аспектів. Проведення театральних фестивалів у регіонах допомагає зберегти театральну культуру, а також поділитися традиціями акторського, режисерського та театральньо-декораційного мистецтва та зміцнити стосунки між державами, містами або окремими регіонами залежно від рівня фестивалю.

Аналіз досліджень і публікацій. Серед спеціальної літератури, присвяченої театральним фестивалям Закарпаття, назвемо декілька праць (Петій, та Малишко, 2018), (Губеня, 2024).

Статті з регіональної культурно-мистецької проблематики (Виткалов, 2016; Соболевська, 2017; Неволов та Пацунов, 2018, Карпаш О., 2019), в яких тією чи іншою мірою порушено питання фестивального руху. Так, О. Карпаш зазначає, що «фестивальний рух відіграє важливу роль для збереження та розвитку культури України, виховання соціальної відповідальності, толерантності, поваги до традиційних етичних та культурних цінностей; сприяє й підтримує розвиток медіаосвіти; створює широкі можливості й умови для міжетнічного діалогу та співпраці; сприяє розвитку культурного туризму та знайомству глядачів різних соціальних груп і національної приналежності з різноманітною й багатою культурною спадщиною України, її сучасних досягнень і проблем» (Карпаш, 2019, с. 31).

Окремі аспекти розвитку театральньо-декораційного мистецтва в Україні висвітлювали І. Вереківська, І. Врона, Д. Горбачев, О. Баньковська, А. Драк, З. Климко, О. Ковальчук, О. Красильникова, О. Островерх, Р. Пилипчук, О. Роготченко, П. Цибенко, Н. Чечель.

Питання закарпатського театральньо-декораційного мистецтва розглядається в працях В. Андрійцо, Є. Недзельського, О. Зайцева, С. Триколенко, Ю.-А. Шерегія.

Отже, аналіз літератури, джерельної бази, практики організації театральних фестивалів у регіоні засвідчує, що проблема театральньо-декораційного мистецтва на театральних фестивалів не була предметом спеціального розгляду і потребує ґрунтовнішого дослідження.

Мета статті полягає у висвітленні культурологічних та мистецтвознавчих аспектів театральньо-декораційного мистецтва та розвитку театральньо-фестивального руху на Закарпатті.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасному українському суспільстві велика увага приділяється відродженню і збереженню вітчизняної театральної культури. Тому важливим суспільно-державним завданням є організація дозвілля, що є невід'ємною частиною повсякденного життя людини. Адже, саме в умовах глобалізації, необхідно зберігати і розвивати національні театральні традиції, а зокрема зберегти закарпатське театральньо-декораційне мистецтво. Саме театральні фестивалі регіону дають можливість продемонструвати нові прийоми декораційного оформлення фестивальних вистав.

Театральні фестивалі – явище не лише видовищне, але й освітньо-культурологічне та соціальне, яке покликане виконувати просвітницьку, виховну, естетичну та психологічну місію. «За даними Національної спілки театральних діячів України в нашій державі існує 36 постійно діючих міжнародних театральних фестивалів, які проводяться у 18 містах України. Це фестивалі драматичних театрів, оперного й балетного мистецтва, театрів ляльок, театрів для дітей та юнацтва, професійних театральних шкіл, багатожанрові фестивалі» (Неволов та Пацунов, 2018, с. 98).

Фестиваль (від лат. *Festivus* – святковий) – масове святкування, показ досягнень музичного, циркового, естрадного, театального, кіномистецтва. За своїм масштабом фестиваль може бути міжнародним, всеукраїнським, обласним або районним.

Починаючи з 1995 року Закарпаття гостинно приймає найкращі театральні колективи багатьох театральних фестивалів: міжнародний фестиваль «ІнтерТеатр» (Ужгород), міжнародний театральний фестиваль ляльок «Інтерлялька» (Ужгород), Міжнародний фестиваль етнічних театрів України та Євроregionу «Етно-Діа-Сфера» (Мукачево), «Зірковий листопад на Закарпатті» (Мукачево), всеукраїнський фестиваль камерного театрального мистецтва «Під цвітом Сакури» (Ужгород), міжнародний театральний фестиваль моновистав «Монологи над Ужем» (Ужгород), всеукраїнський фестиваль актуальної драми «Драма сьогодні» (Ужгород), всеукраїнський фестиваль-конкурс «Відлуння вічності: українська класика сьогодні» (Хуст), фестиваль-конкурс дитячого та юнацького театрального мистецтва «Юні зірки Мельпомени» (Берегово).

Одним із найдавніших представників класичного театрального фестивалю був Міжнародний театральний фестиваль «*ІнтерТеатр*». Започаткований Міністерством культури України та Міністерством освіти Угорської республіки у м. Ужгород (Міністерство культури України, Республіка Угорщина, 1995). Фестиваль відбувся у жовтні 1995 року на базі Закарпатського обласного українського музично-драматичного театру. В ньому взяли участь театри України, Угорщини, Білорусії, Польщі та інших держав. Саме цей мистецький захід став першим етапом популяризації театральньо-декораційного мистецтва на театральних фестивалях Закарпаття. Закарпатський український театр як учасник фестивалю представив на цьому фестивальному форумі свої мистецькі роботи та продемонстрували майстерність фахівців декораційного мистецтва (С. Маслов, В. Гресь, В. Степчук).

Беззаперечним фаворитом закарпатського театрального фестивального руху вже багато років є міжнародний фестиваль «*Інтерлялька*» (1990) який проводиться на початку жовтня один раз на два роки на базі Закарпатського обласного театру ляльок «Бавка» (Ужгород). Ідея фестивалю належить директору театру заслуженому працівнику культури України О. Туряниці (1931–2016). М. Петій зазначає, що «основним завданням фестивалю є підвищення майстерності режисерів, акторів, художників, удосконалення обслуговування дітей шкільного і дошкільного віку рідною мовою в місцях компактного проживання національних меншин» (Петій та Малишко, 2018, с. 3).

Учасниками фестивалю у різні роки були театри з України (Ужгород, Київ, Львів, Полтава, Тернопіль, Рівне, Луцьк, Хмельницький, Сімферополь, Івано-Франківськ, Херсон, Донецьк, Суми, Миколаїв, Чернігів, Одеса, Луганськ, Кіровоград, Харків, Житомир, Чернівці) та з Угорщини, Словаччини, Румунії, Австрії, Швейцарії, Югославії, Німеччини, Білорусії, США, Туреччині, Болгарії, Бразилії, Бельгії, Чехії, Хорватії, Сербія і Чорногорія, Боснія і Герцеговина, Литва, Молдова, Китай, Італія, Франція.

До складу журі фестивалю входять кращі театральні діячі з України (С. Васильєв, Л. Савченко, А. Підлужна, Т. Моцер) та Європи (Г. Гізін, А. Куку, Ж. Йокович) та члени Міжнародної спілки діячів театру ляльок UNIMA (О. Жюгжда, Д. Поштарук, С. Єфремов).

Мистецтвознавець Я. Бабченко стверджує, що «міжнародний фестиваль театрів для дітей «Інтерлялька» відіграє істотну роль у збереженні та розвитку національної етнічної культури в регіонах України, естетичному вихованні, толерантності, повазі до традиційних етичних та культурних цінностей; підтримці та розвитку медіа освіти; створенні умов для міжетнічного діалогу та співпраці; сприянні розвитку культурного туризму; знайомстві зарубіжного глядача з різноманіттям, багатством культурної спадщини України та її сучасних досягнень і проблем» (Бабченко, 2017, с. 165).

Якщо аналізувати фестивальний театральний рух на Закарпатті, то не можемо не

відзначити міжнародний фестиваль «Театральна весна Закарпаття–2000» засновником якого став Мукачівський драматичний театр. Починаючи з 2003 року фестиваль змінює свою назву на міжнародний фестиваль етнічних театрів України, держав СНД та карпатського єврорегіону «Етно-Діа-Сфера». Ця оригінальна назва розшифровується як - етнічний театр, «Діа» - дія, а «Сфера» – планета, фестиваль національних меншин України та єврорегіону. «В рамках фестивалю введенні номінації: «Краща вистава», «Краща сценографія» (Е. Зайцева, С. Ридванецький). Лауреатами стають кращі актори і актриси першого та другого плану» (Міжнародний фестиваль «Етно-Діа-Сфера», 2015, с. 73).

2012 році Мукачівський драматичний театр започаткував всеукраїнський театральний фестиваль «Зірковий листопад на Закарпатті», який проходить щороку у листопаді на сцені театру. Постійними учасниками фестивалю стають театри з Ужгороду, Києва, Коломиї, Криму, Львова, Одеси, Словаччини, Білорусії, Сербії, Угорщини.

У 2017 році в Ужгороді починають з'являтися камерні театральні фестивалі. Камерні фестивалі з обмеженістю сценічних засобів вираження (відсутністю великих декорацій, костюмів), малою кількістю акторів, глядачів та обсягу розглянутих тем. Саме ці фестивалі відкрили новий розвиток театральньо-декораційного мистецтва регіону. Адже розвиток декораційного мистецтва завжди тісно пов'язаний з розвитком драматургії, режисури, та нових особливостей сценічних образів виконавців вистави. Запорукою успіху вистави стає творча співпраця режисера та художника. Все це ставиться на службу образного рішення вистави.

Всеукраїнський фестиваль камерного мистецтва «Під цвітом Сакури» на малій сцені Закарпатського українського театру поставив за мету пропаганду українського та світового театрального мистецтва, розвитку і збагачення національної культури. За період 2017-2024 років фестиваль показав кращі вистави українських театрів: «Піаніст» Київського академічного Молодого театру, «На полі крові» та «Увертюра. До побачення» Національного драматичного театру ім. Івана Франка (Київ), «Двоє, не враховуючи собаки» Національного академічного театру ім. Лесі Українки (Київ), «Пристрасті дому пана Г.-П.» Київського академічного театру «Колесо», «Фрекен Жюлі» Київського академічного Молодого театру, «Круті віражі» Е. Ассу Закарпатського академічного українського музично-драматичного театру ім. братів Шерегіїв.

Міжнародний фестиваль моновистав «Монологи над Ужем» (Нос (ред.), 2018) упродовж свого існування нараховує виступи десятків акторів та їх театральні монологи. Засновниками фестивалю стали Ужгородська міська рада та інформаційна газета «Неділя» (видавець В. Тимошенко) за підтримкою Львівського міжобласного відділення Національної спілки театральних діячів України. Метою монологів стала ідея у пошуках та використанні нових, сучасних та креативних форм театрального мистецтва (режисура, сценографія, драматургія), адже театр завжди об'єднує найкращих. За період 2018-2024 років на ужгородській сцені своє мистецтво представляли кращі актори з міст України (Крим, Київ, Львів, Дрогобич, Дніпро, Чернігів, Коломия, Івано-Франківськ, Миколаїв, Херсон, Мукачево, Хуст, Берегово, Ужгород), Польщі, Словаччини, Румунії, Грузії, Вірменії, Молдови, Білорусії.

В рамках фестивалю завжди проходять презентації театральних видань (О. Зайцев, В. Неволов, О. Мельничук).

Важливе місце у популяризації театральньо-декораційного мистецтва займають виставки художників театру. Так, першою театральною виставкою стала «Сценографія та театральний костюм: Сергій Маслов та Вікторія Гресь» (Ужгород, 1990). Виставка «Ескізи життя» провідного сценографа Закарпаття, заслуженого діяча мистецтв

України Е. Зайцевої відбулася під час проведення першого фестивалю (Нос (ред.), 2018).

Персональні виставки сценографа Е. Зайцевої стають постійними мистецькими заходами на театральних фестивалях: «Від ескізу до вистави» (Ужгород, Мукачево, 2005), «Театральний макет» (Мукачево, 2006), «Ескізи життя» (Ужгород, 2018), «Театр художника» (Ужгород, 2020) та представляють глядачам колоритне театральнo-декораційне мистецтво регіону (ескізи костюмів, макети декорацій, театральні афіші, костюми та головні убори до закарпатських вистав різних років).

Великий успіх у шанувальників театального мистецтва мали колективні виставки за участю художників українського театру (В. Степчук, Л. Белої), художників лялькового театру (В. Турицька, Т. Улинець, І. Кульчицька, П. Полудена).

2024 рік приніс посилення інтересу до проведення театральних фестивалів на базі обласних театрів. Так, на фестивальній мапі краю з'явилися два всеукраїнські фестивалі: фестиваль актуальної драми «Драма сьогодні» (Ужгород) та фестиваль-конкурс осучасненої класики «Відлуння вічності: українська класика сьогодні» (Хуст).

13-18 травня 2024 року в Ужгороді на базі Закарпатського академічного обласного українського музично-драматичного театру ім. братів Шерегіїв відбувся перший фестиваль актуальної драми «Драма сьогодні» на якому виступали театри з Києва, Львова, Ужгорода.

18-20 жовтня 2024 року в місті Хуст на базі Закарпатського обласного театру драми та комедії відбувся перший фестиваль-конкурс осучасненої класики «Відлуння вічності: українська класика сьогодні» за участю журі (В. Неволов, Є. Тищук, Т. Жирко, Л. Недін, С. Федака) яке відзначили дипломами театральні колективи з Ужгорода, Мукачево, Хуста, Києва, Коломиї. Відкриттям стала вистава «Украдене щастя» за однойменною п'єсою І. Франка театального проекту народного артиста України Тараса Жирка «Квінтесенція» (Київ).

Досліджуючи театральнo-декораційне мистецтво та театральні фестивалі на Закарпатті, неможливо не згадати фестивалі аматорських театрів, які проходять періодично у різних куточках краю. Науковець С. Соболевська стверджує, що «фестивалі аматорських театрів через особливості подачі художнього матеріалу (за допомогою засобів театру) на певний час об'єднують учасників і глядачів та створюють спільну структуру, що привертає увагу громадськості до питань збереження і розвитку естетичних та гуманістичних цінностей культури» (Соболевська, 2017, с. 153).

2005 році в місті Берегово відбувся перший обласний фестиваль-конкурс дитячого та юнацького театального мистецтва «Юні зірки Мельпомени». Авторами ідеї та організаторами театального форуму були режисери Берегівського народного театру ім. Ярослави Бандурович – Олександр та Ольга Матей. Основними завданнями фестивалю-конкурсу стала підтримка аматорських театральних колективів та пошук талановитих акторів; налагодження творчих контактів та творча співпраця у впровадженні спільних театральних проєктів. Так, у травні 2024 році відбувся XVIII фестиваль-конкурс у якому взяли участь 76 театральних колективів з України. Організатори цього фестивалю стали: департамент культури Закарпатської облдержадміністрації, Закарпатський обласний організаційно-методичний центр культури, управління освіти та культури Берегівської міської ради. Журі визначили переможців у номінаціях: «Інсценізація», «Літературно-музична композиція», «Лялькова вистава», «Театральна вистава», «За краще художнє оформлення» (Губена, 2024).

У Мукачево, починаючи з 2017 року, проходить всеукраїнський фестиваль театального мистецтва аматорських та молодіжних колективів «Імпреза над Латорицею». Засновниками фестивалю стали ГО «Яскрава країна» та Мукачівський драматичний театр.

Також, Мукачівський театр та Мукачівська міська рада у 2017 році є засновниками театрального-фестивалю лабораторії новаторських вистав молодіжних театрів «Мукачівський Театрон». Метою фестивалю – визначення найбільш знакових творчих досягнень у галузі новаторського, молодіжного театального руху. Учасниками є творчі колективи різних форм власності, а також режисери, актори та студенти театрів і театральних майстерень, які представляють на сцені вистави за напрямом професійного, молодіжного, новаторського українського театру.

Отже, досліджуючи фестивальний рух можемо зауважити, що постійними учасниками фестивалів завжди є обласні театри, які демонструють не лише акторське та режисерське мистецтво а також представляють на суд глядача нові прийоми в театально-декораційному мистецтві.

Організація та проведення театральних фестивалів на Закарпатті під час війни, відіграють важливу роль у культурному, соціальному а головне психологічному аспекті. Закарпаття на сьогодні стало місцем спокою для багатьох українців, проте найвіддаленіший від бойових дій обласний центр країни стає місцем зустрічі та проведенням фестивальних форумів.

Висновки. Проведений аналіз театральних фестивалів дає нам підстави стверджувати, що Закарпаття є театральним регіоном. Адже, театральні фестивалі мають у своєму розпорядженні величезну кількість методів, реалізують в культуротворчих, рекреативних, освітніх і комунікативних технологіях соціально-культурної діяльності демонструють акторську, режисерську та театально-декораційну майстерність.

Маючи формат всеукраїнського та міжнародного рівня, театральні фестивалі мають можливість знайомитися із колегами різних країн. Саме увага театральних колективів до фестивального руху здатна перетворити міста краю на різні театральні майданчики та об'єднати зусилля багатьох митців на розвиток українського театального руху.

Перспективи подальшого вивчення можуть стосуватися висвітлення перспектив розвитку театально-декораційного мистецтва у її взаємодії з історико-культурними та художньо-естетичними парадигмами української театальної культури.

Бібліографічний список

- Бабченко, Я., 2017. Міжнародний театральний фестиваль для дітей «Інтерлялька»: динаміка розвитку та художньо-естетична цінність. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 1, с. 161–165.
- Виткалов, С., 2016. Фестивальний рух як культурний феномен сучасності: аналіз регіонального вектора. *Культура України*, 52, с. 182–190.
- Губена, К., 2024. Юні зірки Мельпомени зустрілися у Берегово. *Культурологічні джерела*. 1, 2 (65, 66), с. 34–39.
- Зайцев, О., 2022. Феномен Закарпатського театально-декораційного мистецтва ХХ сторіччя. *KELM (Knowledge. Education. Law. Management)*, 1(45), р. 67–71. DOI : 10.51647//kelm.2022.1.11
- Карпаш, О., 2019. *Театральні фестивалі в культурно-мистецькому житті України кінця ХХ – початку ХХІ століття: історія, типологія, тенденції розвитку*. Кандидат наук. Дисертація. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ.
- Міжнародний фестиваль «Етно-Діа-Сфера», 2015. *Закарпатський театр драми та комедії над Латорицею*. Мукачево : Zorina, с.72–76.
- Міністерство культури України, Республіка Угорщина, 1995. Протокол про

співробітництво в галузі культури на 1995-1997 рр. між Міністерством Культ. України та Міністерством культ. та освіти Угорської Республіки. *Верховна Рада України* [online]. Доступно <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348_063#Text> (Дата звернення: жовтень 2024).

- Неволов, В. та Пацунов, В., 2018. Українське театральне мистецтво в контексті європейських міжнародних театральних фестивалів. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Сценічне мистецтво*, 2, с. 94–103.
- Нос, М. (ред.), 2018. *Монологи над Ужем. Перший міжнародний театральний фестиваль моновистав*. Буклет. Ужгород.
- Петій, М. та Малишко, Н., 2018. *Лялькове Закарпаття» Інтерлялька» у фестивальному русі європейського театального простору*. Ужгород: РІК-У.
- Соболевська, С., 2017. Фестиваль аматорських театрів як засіб міжкультурної комунікації. *Культура і сучасність*, 1, с. 152–158.

References:

- Babchenko, Ya., 2017. Mizhnarodni teatralni festyval dlia ditei «Interlialka»: dynamika rozvytku ta khudozhno-estetychna tsinnist [International Theater Festival for Children “Interlialka”: Dynamics of Development and Artistic and Aesthetic Value]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv*, 1, s. 161–165 (in Ukrainian).
- Hubena, K., 2024. Yuni zirky Melpomeny zustrilysia u Berehovo [Young stars of Melpomene met in Berehove]. *Kulturolohichni dzherela*, 1, 2 (65, 66), s. 34–39 (in Ukrainian).
- Karpash, O., 2019. *Teatralni festyvali v kulturno-mystetskomu zhytti Ukrainy kintsia XX – pochatku XX stolittia: istoriia, typolohiia, tendentsii rozvytku [Theater festivals in the cultural and artistic life of Ukraine in the late twentieth and early twenty-first centuries: history, typology, development trends]*. Kandydat nauk. Dysertatsiia. Prykarpatskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stefanyka. Ivano-Frankivsk (in Ukrainian).
- Ministerstvo kultury Ukrainy, Respublika Uhorshchyna, 1995. Protokol pro spivrobitnytstvo v haluzi kultury na 1995-1997 rr. mizh Ministerstvom Kult. Ukrainy ta Ministerstvom kult. ta osvity Uhorskoï Respubliki [Protocol on Cooperation in the Field of Culture for 1995–1997 between the Ministry of Culture of Ukraine and the Ministry of Culture and Education of the Republic of Hungary]. *Verkhovna Rada Ukrainy* [online]. Dostupno <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348_063#Text> (Data zvernennia: zhovten 2024) (in Ukrainian).
- Mizhnarodni festyval «Etno-Dia-Sfera», 2015. *Zakarpatskyi teatr dramy ta komedii nad Latorytseiu [Transcarpathian Theater of Drama and Comedy on the Latorytsia]*. Mukachevo : Zorina, s.72–76.
- Nevolov, V. ta Patsunov, V., 2018. Ukrainske teatralne mystetstvo v konteksti yevropeiskykh mizhnarodnykh teatralnykh festyvaliv [Ukrainian theater art in the context of European international theater festivals]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv. Sisenichne mystetstvo*, 2, s. 94–103 (in Ukrainian).
- Nos, M. (red.), 2018. *Monolohy nad Uzhem. Pershyi mizhnarodni teatralni festyval monovystav [Monologues over the Uzh. The first international theater festival of one-man shows]*. Buklet. Uzhhorod (in Ukrainian).
- Petii, M. ta Malysheko, N., 2018. *Lialkove Zakarpattia» Interlialka» u festyvalnomu rusi yevropeiskoho teatralnoho prostoru [Puppet Transcarpathia “Interlialka” in the festival movement of the European theater space]*. Uzhhorod: RIK-U (in Ukrainian).

- Sobolievskaya, S., 2017. Festyval amatorskykh teatriv yak zasib mizhkulturnoi komunikatsii [Festival of amateur theaters as a means of intercultural communication]. *Kultura i suchasnist*, 1, s. 152–158.
- Vytkalov, S., 2016. Festyvalnyi rukh yak kulturnyi fenomen suchasnosti: analiz rehionalnoho vektora [Festival movement as a cultural phenomenon of our time: analysis of the regional vector]. *Kultura Ukrainy*, 52, s. 182–190 (in Ukrainian).
- Zaitsev, O., 2022. Fenomen Zakarpatskoho teatralno-dekoratsiinoho mystetstva XX storichchia [The phenomenon of Transcarpathian theatrical and decorative art of the twentieth century]. *KELM (Knowledge. Education. Law. Management)*, 1(45), p. 67–71. DOI : 10.51647//kelm.2022.1.11 (in Ukrainian).

Стаття надійшла до редакції 22.11.2024 р.

Y. Sabadash

THEATRICAL AND DECORATIVE ART IN THE CONTEXT OF THEATRICAL FESTIVALS OF THE TRANSCARPATHIA

The article examines theatrical and decorative art on the example of the development of theatre festivals in Transcarpathia in the period 1990-2024 in its historical aspect, shows the mechanisms of intercultural dialogue of theatre culture in the socio-cultural dimension of our time.

The research methodology includes an axiological method in determining the value criteria of representatives of different cultures and strata of society in a single cultural space during theatre festivals; a cultural and comparative method in identifying the features of international and all-Ukrainian theatre festivals in Transcarpathia in connection with certain conditions of the historical development of the region, the social condition of society and artistic communication of representatives of theatre and decorative art.

The scientific novelty lies in the study of the importance and organization of theatre festivals as they contribute to the development of theatre and decorative arts in the region and intercultural communication.

Key words: *regional cultural practice, festival movement, theatre, performance, set design, costume, Transcarpathia.*